

Utbildning i jämställdhets- integrerad individbaserad systematisk uppföljning

Studiehandledning till dig som utbildar

Sveriges
Kommuner
och Regioner

Innehåll

Utbildning i jämställdhetsintegrerad ISU	3
Handledning till dig som utbildar.....	3
 Tips och råd om jämställdhetsintegreringen	6
 Förberedelser inför första utbildningsdagen	7
Vilket eller vilka områden riktar er utbildning sig till?	7
Ensamarbete eller grupparbete?	7
Med eller utan chef?	8
Inbjudan ut i god tid!	8
 Utbildningsdag 1	9
Mål med dagen.....	9
 Tiden mellan utbildningsdagarna	11
Boka in handledning med alla deltagare	11
 Utbildningsdag 2	12
Mål med dagen.....	12
 Under utveckling	14

Utbildning i jämställdhetsintegrerad ISU

Handledning till dig som utbildar

Individbaserad systematisk uppföljning (ISU) är en metodik som stöttar verksamhetsutveckling. Genom att integrera jämställdhet och jämlikhet i ISU-arbetet kan det bidra till att uppnå en jämställd och jämlik socialtjänst.

Socialstyrelsen och SKR erbjuder en workshopbaserad utbildning för att stödja verksamheter i arbetet med ISU. Utbildningen används både lokalt, regionalt och nationellt.

Detta material är en utvecklad variant av utbildningen som är jämställdhetsintegrerad.

Materialet är ett av flera resultat från ett treårigt utvecklingsprojekt för en jämställd socialtjänst. Utvecklingsprojektet har genomförts i samarbete mellan SKR, RSS i Västerbotten (FoU Socialtjänst) och i Värmland (FoU Valfärd). Det här stödet är framtaget av RSS Västerbotten.

Målgrupp för studiehandledningen

Handledningen är till för dig som arbetar på lokal, regional eller nationell nivå och som vill hålla praktiska utbildningar i ISU med jämställdhetsintegrering för medarbetare och chefer i socialtjänstens verksamheter.

[Kort film om utbildningen](#)

Den som utbildar behöver ha kompetens om ISU, jämställdhet och jämlikhet. För att öka din egen kunskap, ta del av fler olika stöd, filmer och material om en jämställd socialtjänst som SKR tillhandahåller.

Utbildningens syfte

Syftet är att praktiskt testa individbaserad systematisk uppföljning som verktyg för att utveckla socialtjänstens verksamhet. Utbildningen fokuserar på praktiskt arbete och erfarenhetsutbyte, men ger även en introduktion till Socialstyrelsens webbaserade verktyg för systematisk uppföljning; SUreg.

Utbildningens målgrupp

Verksamhetsutvecklare, metodstödjare, processledare, chefer och medarbetare som vill bygga på sin kompetens att stödja och arbeta praktiskt med individbaserad systematisk uppföljning för att utveckla socialtjänstens verksamhet. Materialet kan användas för alla verksamhetsområden inom socialtjänsten.

Verksamheten identifierar frågeställning att arbeta med

Utbildningsmaterialet bygger på att medarbetare i verksamheten identifierar en fråga om sin målgrupp de vill undersöka och följa upp genom ISU. Det bör även finnas beredskap att arbeta med planering och uppföljning innan och mellan utbildningstillfällena.

Detta görs med fördel tillsammans med en chef, verksamhetsutvecklare eller metodstödjare.

Lokal anpassning

Erfarenheter i Västerbotten visar att utbildningens grundmaterial fungerat väl i olika utbildningssammanhang – när utbildning hållits på plats fysiskt eller digitalt och när de grupper som möts har olika bakgrundskunskaper, olika uppdrag och olika förutsättningar att arbeta med data, statistik och uppföljning. Men lokal anpassning i arbetet med ISU är centralt med tanke på olika kommuners varierande förutsättningar för arbetet.

Handledning och gemensamt lärande

Eftersom denna utbildning syftar till att pröva på arbetet med ISU innebär det ofta att deltagarna har begränsad erfarenhet av att arbeta med ISU. Det kan finnas stora skillnader i förutsättningar i de olika verksamheter som deltar. Det kan handla om skillnader i tillgång till data och erfarenheter i gruppen vad gäller teoretisk och praktisk kunskap. Skapa utrymme för dessa olikheter och använd detta som del av ett lärande för gruppen.

Det är extra värdefullt med en aktiv handledning, både under de gemensamma passen och vid de individuella handledningstillfällena mellan träffarna. Anpassa handledningen efter de förutsättningar som finns. Exempel bör vara så verksamhetsnära som möjligt.

Ge verksamheterna utrymme att dela med sig av sina uppföljningar och lägg tid på att diskutera utmaningar och lösningar. Det skapar bra förutsättningar för ett gemensamt lärande.

Materialet

Materialet i sin helhet består av denna handledning samt olika typer av mallar som kan anpassas efter lokala behov.

Använd de delar som är relevanta för dig och dina deltagare.

Upplägg

Utbildningen är fördelad på två utbildningstillfällen där teori varvas med praktiskt arbete och handledning.

- › Utbildningsdag 1: Introduktion till begreppen uppföljning, ISU och jämställdhet. Deltagarna arbetar med att avgränsa och planera genomförandet av uppföljning och med registrering av data.
- › Lokal handledning utifrån behov mellan träffarna.
- › Utbildningsdag 2: Introduktion till analys med fokus på uppföljningsprocessen. Arbeta med analys samt presentation av resultat.

Tidsåtgång

Utbildningen är framtagen och har testats i ett upplägg där tillfällena för utbildningsdag 1 och 2 sträcker sig över en termin vilket är att rekommendera.

Planera in bra med tid för dagarna så det finns utrymme för deltagarna att arbeta under utbildningspassen.

Följ gärna upp med ett ytterligare tillfälle efter avslutad utbildning för att stötta långsiktighet.

Tips och råd om jämställdhetsintegreringen

Integreringen av jämställdhet i denna ISU-utbildningen innebär främst att jämställdhet och jämlikhet beskrivs som viktiga kvalitetsaspekter.

Utbildaren behöver ha grundläggande kunskap om jämställdhet, jämlikhet och jämställdhetsintegrering som kan förmedlas vidare till deltagarna. För att förstå hur ISU kan belysa ojämställdhet i socialtjänsten är också genusbias och omotiverade skillnader två centrala begrepp.

Det är viktigt med handledning i analysarbetet. Detta för att jämställdhet ska kunna bli en del i verksamheternas diskussioner om sitt kvalitetsarbete.

Ta del av fler olika stöd, filmer och material om en jämställd socialtjänst som SKR tillhandahåller för att få en grundläggande kunskap som utbildare, som hittas [här](#).

Materialet innehåller teoretiska moment för att ge deltagarna möjlighet till en god grundkunskap, oavsett tidigare kunskap.

Handledning i analysarbetet är viktigt för att jämställdhet ska bli en integrerad del av diskussionerna om kvalitet i verksamheten.

Förberedelser inför första utbildningsdagen

Förbered dig genom att tänka igenom nedanstående.

Vilket eller vilka områden riktar er utbildning sig till?

ISU är användbart inom alla områden i socialtjänsten, även om fokus och omfattning kan variera. I den här utbildningen är det lämpligt att deltagarna avgränsar sin uppföljning till en särskild del av sin verksamhet, t.ex. bedömning eller insats.

Inom IFO-området kan det till exempel handla om att undersöka resultaten av insatser och se om de lett fram till önskad förbättring för brukare/klienter. Inom äldre- och funktionsnedsättningsområdet är det kanske mer utmanande att mäta förändring och här kan uppföljningen till exempel handla om att undersöka bibehållen livskvalitet och främjande av delaktighet.

Det finns inga hinder med deltagare från olika områden i samma utbildning eftersom mycket av kunskapen om ISU är generell. Det kan finnas behov av att utbildaren tolkar och förmedlar kunskapen mellan olika verksamhetsområden.

Ensamarbete eller grupparbete?

Att vara minst två personer som arbetar med en verksamhetsuppföljning ger möjlighet att bolla tankar och idéer och är därför att föredra. Utbildningens upplägg ger även utrymme för eget arbete med att förbereda och genomföra en liten uppföljning, men det kan vara svårt att ensam formulera och planera ett konkret uppföljningsarbete. Ofta krävs aktiv handledning i högre utsträckning under arbetspassen om en person är ensam i arbetet.

Med eller utan chef?

Det är värdefullt att inkludera chefen vid arbete med uppföljning. Både för att chefen kan ge förutsättningar som exempelvis tid under själva utbildningsperioden och för att förankra arbetet och skapa utrymme för den verksamhetsutveckling som förhoppningsvis blir resultatet av uppföljningsarbetet. En idé kan vara att ha som krav att en chef ska delta från de verksamheter som anmäler sig till er utbildning.

Inbjudan ut i god tid!

Skicka ut inbjudan i god tid och ge deltagarna möjlighet att redan i anmälan ange en frågeställning de vill arbeta med under utbildningen. Även om frågeställningen kan komma att ändras under arbetet så finns det en poäng i att sätta i gång tankarna på vad syftet med att gå utbildningen faktiskt är. Vill deltagarna fokusera på en jämställdhetsutmaning i verksamheten? Eller kanske ta reda på vilka som faktiskt tar del av verksamhetens insatser och hur det går för dem?

Här finns exempel på hur en inbjudan till utbildningen kan se ut:

[Länk till 1. Inbjudan till ISU-utbildning.docx](#)

Utbildningsdag 1

Den första utbildningsdagen handlar om att ge en översiktlig introduktion till uppföljningsarbete generellt och ISU specifikt. Här ges också en introduktion till jämställdhet och exempel på systematiskt kvalitetsarbete inom socialtjänsten.

Mål med dagen

Målet med den första dagen är att leda deltagarna genom processen att utifrån en frågeställning konkretisera (operationalisera) uppföljningsvariabler och landa i en teknisk lösning för datainsamling. Det kan ofta upplevas stort och förvirrande under dagens första hälft, men följs upplägget har de allra flesta lyckats ringa in något att följa upp och riggat en lösning för datainsamling vid dagens slut.

Dagen är uppdelad i fyra pass med relativt korta genomgångar och mycket tid för eget arbete.

Första passet – formulera och avgränsa uppföljningsfrågor

Det första passet handlar om att formulera och avgränsa en eller några uppföljningsfrågor. Ett tips är att knyta an till något som är relevant för verksamhetens direkta arbete och att börja i liten skala för att begränsa antalet uppgifter som senare skall registreras.

Andra passet – operationalisera frågor

Det andra passet handlar om att operationalisera dessa frågor; dvs. skapa frågor och variabler som hjälper till att ringa in och beskriva verksamhetens målgrupp, insatser, resultat och/eller en viss aspekt av verksamheten som är av intresse. Ett exempel är frågan om kön för att beskriva könsfördelningen bland verksamhetens brukare/klienter. Det betyder att data för kvinnor och män, flickor och pojkar alltid ska synliggöras. Tänk på att också synliggöra personer som inte identifierar sig som kvinna eller man, flicka eller pojke.¹ Kanske samlas redan uppgifter in i verksamhetssystemet som kan belysa de valda uppföljningsfrågorna? Tänk på att inte ”leta nyckeln under lyktstolpen” bara för att det är där det är ljust – dvs. inte använda uppgifter bara för att de finns, uppgifterna behöver svara mot de frågor som ställts.

Not. 1 Inkluderande svarsalternativ för kön i enkätundersökningar, SKR 2023.

Tredje passet – anpassa verktyg för datainsamling

Det tredje passet handlar om att förbereda uppföljningsarbetet genom att upprätta ett verktyg för datainsamling. Det kan exempelvis vara SUREG eller Excel. Kanske finns det möjlighet att använda ett befintligt verksamhetssystem. Gå igenom de verktyg som är aktuella.

Fjärde passet – planera och förbereda uppföljningsarbetet

Det fjärde och sista passet syftar till att planera och förbereda uppföljningsarbetet mellan utbildningstillfällena. Genom att ta tid för planering kan frågor om vem som förväntas göra vad och när klargöras och minska risken för att uppföljningen nedprioriteras. Boka gärna in tider för handledning innan dagen avslutas.

Exempel på program för utbildningsdag 1 att skicka ut till deltagarna innan och power-point med förslag på upplägg för en första utbildningsdag finns [här](#).

Tiden mellan utbildningsdagarna

Mellan utbildningsdagarna förväntas deltagarna sjösätta sin uppföljning och påbörja datainsamlingen. Ofta behövs tid för att färdigställa eventuella brukarenkäter eller formulera variabler.

Boka in handledning med alla deltagare

Handledningen fyller två syften; det ena är förstås att ge möjlighet att guida och tipsa verksamheten om specifika frågor som rör själva uppföljningsarbetet, det andra är att ge lite skjuts i arbetet genom att ha en inbokad tid där det finns en förväntning att uppföljningsarbetet kommit i gång.

Utgå från de lokala förutsättningarna och anpassa handledningen utifrån behov. Ställ exempelvis frågor kring vad som fungerat och vad som varit utmanande. Ofta väcks nya frågor bara genom att könsuppdelat statistiken. Hur är jämställdhet eller jämlikhet relevant? Är det något de vill lära sig mer om? Vägled, uppmuntra och utmana verksamheterna att ta steg framåt.

Utbildningsdag 2

Den andra utbildningsdagen handlar om återblick på utbildningsdag 1 och att återigen arbeta praktiskt enskilt och tillsammans med sina resultat.

Mål med dagen

Den andra utbildningsdagen har tre syften; repetition av grunderna, ge utrymme för reflektion över hur uppföljningsarbetet har gått samt ge möjlighet till redovisning av resultat och att få träna på sammanställning, analys och presentation/återkoppling.

Deltagarna stöds i att inkludera jämställdhet och jämlikhet i analys med syfte att hitta vägar för att bidra till jämställda och jämlika levnadsvillkor.

Dagen är uppdelad i fyra pass med relativt korta genomgångar och mer tid för eget arbete.

Första passet – återblick

Första passet innebär en återblick från första utbildningsdagen. Därefter ett avsnitt om att sammanställa resultat och hur analys kan genomföras. Jämställdhet beskrivs som del av analysen.

Andra passet – praktiskt arbete med analys

Andra passet innebär praktiskt arbete med egna sammanställningar. Deltagarna ska analysera det egna underlaget och ha tid till reflektion.

Tredje passet – gemensam presentation

Det tredje passet har fokus på deltagarnas egna uppföljningar och presentation av resultat och de reflektioner som finns kring de egna och andras lokala uppföljningar.

Fjärde passet – planering av fortsatt arbete

Det fjärde och sista passet för dagen ägnas åt planering av arbetet med uppföljningen på hemmaplan.

Skapa grupper, handled och guida utifrån förutsättningar

Beroende på gruppstorlek kan det finnas en poäng att dela upp deltagarna i mindre grupper. Ibland kan deltagarna stött på problem med sin uppföljning vilket kan göra det nödvändigt att använda dagen till att göra en omstart av sitt uppföljningsarbete.

Guida deltagarna under dagen till att göra genomtänkta slutsatser utifrån sin uppföljning. Ibland kan det vara lätt att dra för stora växlar på ett litet material eller övertolka antal och andelar. Hjälプ deltagarna att ha ett kritiskt, nyfiket förhållningssätt och påminn om att uppföljning oftare ger upphov till nya intressanta frågor än svar.

Planera in en uppföljningsdag om behovet finns!

Många gånger upplever deltagarna att de har ett för litet dataunderlag för verksamhetsutveckling därför kan det vara aktuellt att planera för en uppföljningsdag.

Exempel på program för utbildningsdag 2 att skicka ut till deltagarna innan och power-point med förslag på upplägg för en andra utbildningsdag finns [här](#).

Under utveckling

Individbaserad systematisk uppföljning och arbete med jämställdhet, jämlikhet, analys och omotiverade skillnader är under utveckling. Vi lär hela tiden mer och mer både genom forskning och lokal och regional praktik.

Om du som användare har synpunkter på grundmaterialet är du varmt välkommen att kontakta oss på FoU Socialtjänst i Västerbotten:

fousocialtjanst@regionvasterbotten.se

Utbildning i jämställdhets- integrerad individbaserad systematisk uppföljning

Studiehandledning till dig som utbildar

Upplysningar om innehållet:

Love Nordenmark, love.nordenmark@skr.se

© Sveriges Kommuner och Regioner, 2024

ISBN: 978-91-8047-240-1

Produktion: Advant

Ladda ner på skr.se/publikationer

Post: 118 82 Stockholm | **Besök:** Hornsgatan 20

Telefon: 08-452 70 00 | skr.se

**Sveriges
Kommuner
och Regioner**